

TERVISEAMET

Sotsiaalministeerium
info@sm.ee
Suur-Ameerika 1
10122, Tallinn

Teie 09.12.2025 nr 1.2-3/3088-1

Meie 29.12.2025 nr 1.2-1/25/9958-2

Arvamuse andmine tuumaenergia ja - ohutuse seaduse eelnõule

Tänan võimaluse eest avaldada arvamust tuumaenergia ja -ohutuse seaduse eelnõu kohta.

Olles eelnõuga tutvunud, esitavad Terviseameti teenistujad alljärgnevad märkused.

Eelnõus on olulisele kohale seatud ohutus ning riskipõhine lähenemine. Samas rahvatervise ja elanikkonna tervisekaitse aspektid on eelnõus valdavalt käsitletud kaudselt kiirgus- ja tuumaohutuse kaudu ja TTJA-keskse regulatsiooni sees, mistõttu vajavad mitmed teemad rollide, vastutuse ja koostöömehhanismide osas täpsustamist, et vältida lünki praktikas.

Eelnõu ja seletuskiri käsitlevad põhjalikult tuuma- ja kiirgusohutust, kuid elanikkonna tervisekaitse on valdavalt käsitletud kui ohutuse tagamise kaudne tulemus, mitte eraldiseisev eesmärk. Risk on, et pikaajaliste madaladoosiliste kiirgusmõjude, haavatavate rühmade (lapsed, rasedad, krooniliste haigustega inimesed), psühhosotsiaalsete tervisemõjude süsteemne käsitus võib jääda ebapiisavaks.

Soovitame täpsustada seaduses või seletuskirjas:

- elanikkonna tervisemõjude hindamise ja jälgimise rolli kogu tuumakäitise elukaare vältel;
- pikaajalise terviseaseire vajadust ka pärast käitamise lõppu ja dekomissioneerimist.

Eelnõu määrab TTJA keskeks pädevaks asutuseks ning näeb ette teiste asutuste kaasamise, kuid Terviseameti roll rahvatervise ja elanikkonna tervisekaitse kontekstis ei ole selgelt määratletud. Risk on vastutuse hajumine TTJA, Keskkonnaameti, Päästeameti ja Terviseameti vahel. Samuti ebaselgus, kes vastutab elanikkonna tervisenõustamise, joodiprofülaktika ja terviseandmete tõlgendamise ja kommunikatsiooni eest hädaolukorras.

Soovitame:

- selgemalt määratleda Terviseameti roll rahvatervise, terviseriskide hindamise ja elanikkonna kaitse küsimustes;
- kirjeldada koostöömehhanismid (sh andmevahetus ja otsustusahelad) TTJA ja Terviseameti vahel.

Eelnõu käsitleb hädaolukordadeks valmistumist ja reageerimist, kuid elanikkonna tervisekaitse praktilised meetmed on valdavalt viitega teistele õigusaktidele või määrustele. Risk on, et hädaolukorras võib tekkida viivitus või ebaselgus elanikkonna tervisekaitse meetmete rakendamisel ning riskikommunikatsiooni vastutus võib jääda killustatuks.

Soovitame täpsustada:

- elanikkonna teavitamise ja riskikommunikatsiooni rollijaotus;
- Terviseameti osalust joodiprofülaktika, evakuatsiooni ja muude tervisekaitse meetmete kavandamisel ja rakendamisel;
- valmisolek ka pikaajalisteks või piiriülesteks olukordadeks.

Eelnõu näeb ette kiirgusseire ja varajase hoiatamise süsteemi, kuid seireandmete kasutamine rahvatervise otsuste tegemiseks ei ole eraldi esitatud.

Soovitame selgemalt siduda:

- kiirgusseire andmed rahvatervise seire ja otsustustoega;
- Terviseameti rolli andmete tõlgendamisel ja tervisemõjude hindamisel.

Eelnõu § 51 sätestab, et käitamisloa omajal peab olema riskianalüüsil põhinev tuumakäitise hädaolukorra lahendamise plaan, mis tagab reageerimise, teavitamise, koostöö ning inimeste kaitse hädaolukorra ajal ja järel. Seletuskiri toob koostööpartnerina välja ka Terviseameti. See säte ei too (aga võiks tuua) aga selgust kiirgusseaduse § 30 regulatsioonile, mille kohaselt Keskkonnaamet, eelnõu jõustudes TTJA, ja Terviseamet edendavad oma pädevuse piires kiirgusteadlikkust, heade praktikavõtete kasutamist ja kiirgusohutuse põhimõtete järgimist ning jagavad asjakohast juhend- ja ohutusteavet.

Eelnõu ei kirjelda tuumajaamaga kaasnevaid tervishoiu-alaseid ülesandeid, nende vastutuse jaotust erinevate (peamiselt SoM) haldusala asutuste vahel. Need ülesanded ja vajaliku valmisoleku nõuded tulevad IAEA-lt (peamiselt IAEA GSR osa 7 nõue 12). Käesoleva seaduse eelnõu § 8 lg 2 p 12 ei tulene selgelt, et eelviidatud ülesanne on pädeval asutusel ehk TTJA. Toodud ebaselguse võiks kõrvaldada.

Eelnõu § 3 lg 3 vajab täpsustamist. Selles märgitud kirjavahemärk punkt (.) sõnade „ressursid“ ja „koosnev“ vahel ning lõigu lõppu märgitud kirjavahemärk semikoolon (;) ei võimalda viidatud lõikes sätestatust selgelt, ühemõtteliselt aru saada. Täpsustamist vajab, kas eelviidatud punkti asemel peaks olema mingi muu kirjavahemärk, tuleks viidatud punkt kustutada vm ning, kas lõike lõpus peaks olema kirjavahemärk punkt või lisada see, mis sätestatud semikoolonile peaks järgnema.

Eelnõu § 13 lg 1 p 5 vajab täpsustamist. Punkti 5 lõpus olev kirjavahemärk semikoolon (;) ei võimalda viidatud lõikes sätestatust selgelt, ühemõtteliselt aru saada. Täpsustamist vajab, kas punktile 5 järgneb midagi, kui jah, siis mis või tuleks eelnõus sätestatud loetulu lõpetada kirjavahemärgiga punkt.

Eelnõu § 14 lg 1 p 2 vajab täpsustamist. Viidatud punktis on sätestatud, et positiivset eelhindangut ei anta, kui mh tulevane käitleja või tema majandustegevus ei vasta ühele või enamale positiivsele eelhindangu andmise eeldusele. Kui on sätestatud, et positiivset eelhindangut ei anta, kui esineb vähemalt üks eelhindangu eelduse puudus, siis jääb arusaamatuks, et miks selles sättes on esitatud veel omakorda see, et positiivset eelhindangut ei anta ka siis, kui esineb ühest enam arv puuduseid. Täpsustamist vajab, kas viidatud sättes on mõeldud seda, et piisab, kui esineb vähemalt üks puudus või tuleks teemaks olevas punktis täpsustada, et millistel juhtudel rakendub olukord rohkem, kui ühe puuduse esinemise alusena.

Eelnõu § 23 lg 1 vajab täpsustamist. Kuna eelnõu § 24 sätestab tuumaohutusloa andmisest keeldumise asjaolud, millised sisaldavad ka tegevusi, mitte vaid § 23 lg 1 sätestatud nõuetekohaseid andmeid ja dokumente. Siis võiks § 23 lg 1 viidata ka § 24 sätestatud nõuetele.

Eelnõu § 25 lg 2 jääb arusaamatuks, et miks lause lõpus korratakse lause algust. Eelnõu § 23 lg 3 sätestab, et tuumaohutusloa toimetatakse kätte elektrooniliselt. Seega justkui piisab § 25 lg 2 sätestatust, et „Tuumahutusloa muutmisele kohaldatakse tuumaohutusloa andmisele sätestatud nõudeid.“. Praegusel kujul eelnõus esitatus vajab täpsustamist, et millises osas kohalduvad § 23

ja millises § 24 sätestatu, jääb muidu arusaamatuks, et miks eraldi on esile toodud elektrooniline kätte toimetamine.

Eelnõu § 27 lg 2 soovitakse kaitsta inimese tervist, keskkonda, tuumaohutust ja tuumajulgeolekut, eelnõu § 30 lg 5 ja § 86 soovitakse kaitsta ka inimese elu. Kaaluda võiks, et ehk peaks ka § 27 lg 2 inimese elu kaitsma, sätestades, et: „Kui loa omaja ei täida lõikes 1 sätestatud kohustust või kui loa omaja tegevusetus võib ohustada inimese elu, tervist, keskkonda, tuumaohutust või tuumajulgeolekut, võib pädev asutus rakendada asendustäitmist asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras.“

Eelnõu § 65 lg 1 võiks täpsustada, et mida mõeldakse selles sätestatud sõnade „teatud“ ja „tema“ all. Praegune sõnastus ei võimalda viidatud sättest selgelt, ühemõtteliselt aru saada, on ebaselge, et mida tähendab viidatud sättes sätestatud „teatud“ ja „tema“.

Eelnõu § 87 lg 2 võiks täpsustada, et mida mõeldakse selles sättes sätestatud sõna „sellise“ all. Praegune sõnastus ei võimalda viidatud sättest selgelt, ühemõtteliselt aru saada, on ebaselge, et mida tähendab viidatud sättes sätestatud „sellise“.

Eelnõu § 94 lg 3 jääb arusaamatuks, et millise seaduse alusel selles sättes sätestatu otsustatakse. Toodud ebaselguse võiks eelnõus kõrvaldada.

Kuna eelnõu § 109 asendatakse kiirgusseaduses sõna „Keskkonnaamet“ sõnadega „pädev asutus“ vastavas käändes, siis võiks kiirgusseaduses sätestada ka selle, et kust saab teada, et kes on viidatud pädeva asutus (näiteks selles osas viidata kiirgusseaduses käesoleva eelnõu seadusele). Siinjuures on märkimisväärne see, et esitatud muudatus tähendab seda, et kiirgusseaduse § 30 sätestatakse, et: „*Pädev asutus ja Terviseamet edendavad oma pädevuse piires kiirgusteadlikkust, heade praktikavõtete kasutamist ja kiirgusohutuse põhimõtete järgimist ning annavad välja kiirgus- ja tuumaohutuse juhend- ja teabematerjale, mis avaldatakse Keskkonnaameti ja Terviseameti veebilehel.*“ „*Pädev asutus ja Terviseamet jagavad asjaomastele isikutele, sealhulgas kiirgusallikate tootjatele ja tarnijatele, ning vajaduse korral ka rahvusvahelistele organisatsioonidele, kiirgusohutusteavet, mis põhineb muu hulgas uut tüüpi kiirgustegevuse tuvastamisest, inspekteerimisest ning teatatud vahejuhtumitest ja õnnetustest ning nende kohta tehtud järeldustest omandatud kogemustel.*“ Võiks kaaluda seda, et kiirgusseaduses asendada sõna „Keskkonnaameti“ sõnadega „Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet“ vastavas käändes, sest kiirgusseaduse mõttes on viidatud sätetes ka Terviseamet pädev asutus.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Merili Piir
jurist

Merili Piir
53962888 merili.piir@terviseamet.ee